

Varusmiesliiton lausunto Puolustusvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025, Pääluokka 27 (Puolustusministeriön hallinnonala.)

Varusmiesliitto kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2025. Keskityimme lausunnossamme pyynnön mukaisesti Puolustusministeriön hallinnonalaan koskeviin asioihin, painottaen erityisesti varusmiespalvelusta.

Jokainen suomalainen tietää, että maamme kansallinen puolustuskyky perustuu vahvasti yleiseen asevelvollisuuteen. Puolustuskykymme uskottavuus nojaakin sekä reserviläisiin että asepalvelustaan valmiusyksiköissä suorittaviin varusmiehiin. Tämän vuoksi erityisesti varusmiesten palvelusmotivaatio sekä henkinen ja fyysinen hyvinvointi ovat avainasemassa puolustuskykymme kannalta. Kuitenkin näistä ohittamattomista faktoista huolimatta on Varusmiesliiton mielipide, että Puolustusvoimat ei ole viime vuosina panostanut tarpeeksi edellämainittuihin asioihin. Vaikka tietyillä osa-alueilla parannuksia onkin tapahtunut, ja maanpuolustustahto on korkealla, Varusmiesliitto haluaa nostaa esiin kolme osa-aluetta, jotka vaativat erityistä huomiota puolustusministeriön hallinnonalan taloudellisessa suunnittelussa.

1) Varusmiesten päivärahojen suuruus

Varusmiesliitto kokee, että asevelvollisuutta suorittaviin ei ole panostettu riittävässä määrin verrattuna Puolustusvoimien muiden määrärahojen nousuun. Vaikka päivärahoja onkin korotettu alkuvuodesta 2024 noin yhdeksällä prosentilla, liitto kokee, että päivärahat jäävät edelleen melko matalalle tasolle verrattuna muiden avustusten tasoon. Päiväraha onkin jäänyt merkittävästi jälkeen sekä ostovoiman heikkenemisen ja inflaation syödessä sen arvoa yksittäiselle varusmiehelle, jonka takia pelkät indeksikorotukset eivät ole onnistuneet parantamaan varusmiesten elintasoja asepalveluksen aikana.

Varusmiesliitto esittääkin puolustusvaliokunnan jäsenille momentilla 27.10.01 palkkauksen tarkistukseen osoitetun määrärahan korotusta siten, että lisättävä määrä ohjeistettaisiin käyttämään erityisesti päivärahan korotuksiin.

2) Ruokaraha ja eri palvelusmuotojen välinen epätasa-arvo

Liiton mielestä yksi merkittävimmistä epäkohdista on pelkästään siviilipalvelusta suorittaville maksettava ruokaraha. Tällä hetkellä siviilipalvelusta suorittava saa koko palveluksen ajalta päivärahan lisäksi maksettavaa ruokarahaa sen mukaan, kuinka monta ateriaa päivässä palveluspaikka tarjoaa. Tätä tukea maksetaan siviilipalveluksessa oleville myös loma-aikana, siinä missä varusmiehet saavat vastaavaa tukea vain yksittäistapauksissa komennusmatkojen ajalta.

Varusmiesliitto vaatiikin ruokarahakäytännön ulottamista myös varusmiehille niinä päivinä, jona puolustusvoimat ei järjestä asevelvollisuuslain määrittelemää muonitusta. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi viikonloppuja ja lomapäiviä. Ruokarahakäytännön laajentaminen koskemaan kaikkia asevelvollisia tukisikin erityisesti yksin asuvia varusmiehiä, joiden päiväraha on lomankin aikana vain 5,90 per päivä. Tästä rahasta pitäisi kattaa kaikki palveluksen ulkopuolisena aikana koituvat kustannukset lukuun ottamatta vuokratukustannuksia.

3) Varusmiesten terveydenhuollon krooninen aliresursointi

Varusmiesliiton mielestä suomalaisissa varuskunnissa terveydenhuolto on kroonisesti aliresursoitua. Asevelvollisten terveydenhuollon ruuhkautuminen ei olekaan nykyisillä resursseilla poikkeuksellista varuskuntien ollessa luonteeltaan alttiita tartuntatautien leviämislle. Tämän takia Varusmiesliitto pitääkin nykyistä resursoinnin tasoa hälyttävänä.

Vaikka varuskuntien terveysasemien resurssimittaus on riittävä ns. normaalitilanteessa, ovat ne johtuen henkilöstön puutteesta erittäin alttiita kriisiytymislle epidemioiden leviessä varusmiesten keskuudessa, jolloin asevelvolliset voivat joutua odottamaan jopa viikkoja kiireettömään hoitoon pääsemistä. Varusmiesliiton tietojen mukaan terveydenhuolto onkin kriisiytynyt useita kertoja kuluneen vuoden aikana eri varuskunnissa, joista viimeaikainen adenovirusepidemia on vain tuorein esimerkki. Liiton tietojen nämä mukaan ongelmat ovatkin koskettaneet näkyvimmin erityisesti suurimpia varuskuntia kuten Vekaranjärven Karjalan Prikaatia sekä Kainuun Prikaatia, mutta myös pienemmissä varuskunnissa on ollut toistuvasti vastaavia ongelmia johtuen terveydenhuollon henkilöstön mitoituksesta.

Pitkät jonotusajat ovatkin omiaan pahentamaan sairauksia ja levittämään niitä entisestään. Pahimmillaan asevelvolliset voivatkin joutua keskeyttämään palveluksensa terveyssyistä, ja aiheuttaa valtionkonttorille ylimääräisiä kulueriä jopa vuosien ajaksi jos palvelusaikainen sairaus on jäänyt hoitamatta.

Monessa tapauksessa terveydenhuollon taso on yleisesti varusmiesten tiedossa, ja Varusmiesliiton tietojen mukaan moni asevelvollinen hakeutuukin vapaa-ajalla yksityisen terveydenhuollon pariin. Tämä heikentää monien toimeentuloa entisestään ja aiheuttaa varusmiesten velkaantumista.

Terveysasemien kapasiteetti ei siis yksinkertaisesti riitä suoriutumaan varuskuntien säännöllisesti kohtaamista epidemia-aalloista. Varusmiesliitto kokeekin, että Sotilaslääketieteen keskuksen ylläpitämien terveysasemien kantokyky on anteeksiantamattoman heikko verrattuna muuhun julkiseen terveydenhuoltoon, ja varusmiesten terveydenhuolto vaatii kiireellisesti lisäresursointia ennen kuin se aiheuttaa merkittäviä lisäkuluja muulle yhteiskunnalle, pahentaen entisestään SOTE-alueiden kohtaamaa räsitusta.

Tämän vuoksi Varusmiesliitto esittääkin puolustusvaliokunnan jäsenille että talousarvion mitoituksessa lisättäisiin momentille 27.10.01 lisättäisiin määrärahaa erityisesti varusmiesten terveydenhuollon henkilöstön rekrytointeihin sekä terveydenhuoltojärjestelmän kehittämiseen, tai momentin päätösosassa myönnettäisiin lupa käyttää olemassa olevasta määrärahasta erikseen määriteltävä summa em. tarkoituksiin.

Elina Riutta

Puheenjohtaja

Varusmiesliitto

elina.riutta@varusmiesliitto.fi

+358 41 3138967

Akseli Mäenpää

Pääsihteeri

Varusmiesliitto

akseli.maenpaa@varusmiesliitto.fi

+358 41 3139618

Varusmiesliitto ry

www.varusmiesliitto.fi

Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki